

**ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

**СТАНДАРД НА ЗАНИМАЊЕ**

**РАКУВАЧ НА АВТОДИГАЛКА**



**Скопје, 2014 година**

## 1. Име и код на Стандардот на занимање

Ракувач на автодигалка

## 2. Ниво на сложеност

III (трето)

## 3. Стручни компетенции

- ја планира и организира својата работа;
- рационално ја користи енергијата, материјалот и времето;
- познава технички карактеристики на возилата и товарот со кој манипулира;
- превентивно ја прегледува автодигалката пред преместување;
- управува со автодигалки;
- ја стабилизира автодигалката на теренот;
- бира и преместува соодветни средства за пренос на товар;
- комуницира со претпоставените и соработниците;
- користи компјутерска опрема и програмски алатки и подесува параметри (носивост, должина на кракот, агол на наклон на кракот);
- презема контролни мерки при настанување на неочекувани пречки при манипулација;
- се грижи за квалитет и квантитет на извршената работа;
- се грижи за безбедноста и здравјето при работа и за заштита на околината.

## 4. Опис на Стандардот на занимање

Група на работи	Типични работи	Знаења и вештини
<b>Анализирање, планирање организирање на работата</b>	Ја организира својата работа во соработка со претпоставените	<ul style="list-style-type: none"><li>– собира и самостојно толкува работна документација и технички упатства, како и упатства за работа;</li><li>– ја планира сопствената работа со почитување на распоредот на работа од претпоставениот;</li><li>– анализира зададена работна задача и извршена работа;</li><li>– познава технолошки постапки;</li><li>– разгледува и анализира работна документација и технички упатства за работа.(работни дијаграми и сигнали за пречекорување на карактеристиките)</li></ul>
<b>Подготовка на работно место</b>	Ги прегледува условите за работа и подготвува соодветна работна опрема	<ul style="list-style-type: none"><li>– носи соодветна лична работна и заштитна опрема;</li><li>– ја проверува состојбата и локацијата на местото за работа (карактеристики на подлога, местоположба, електрични водови и сл.);</li><li>– ја прегледува автодигалката пред почетокот со работа;</li></ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– ја проверува состојбата со гориво и течностите (подмачкувач, масло, разладна течност);</li> <li>– дневно ги врши останатите тековни сервисни работи на автодигалката според упатствата на производителот;</li> <li>– ги познава прописите за заштита и здравје при работа;</li> <li>– ги именува конструкциските и составните делови на автодигалката;</li> <li>– ги наведува техничките карактеристики на автодигалката;</li> <li>– ги објаснува особините (карактеристиките) за безбедна работа со автодигалки – безбедно кревање товар и употреба на автодигалка (висина на кревање, брзина, дијаграм на носивост, режим на работа);</li> <li>– ги прегледува сигурносните уреди на авто дигалката и принципот на нивната работа.</li> </ul>
<p><b>Оперативни работи</b></p>	<p>Превентивно ја прегледува автодигалката пред преместување</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ја проверува работата на сопирачките и другите хидраулични системи;</li> <li>– ја проверува работата на сигурносните уреди;</li> <li>– ја проверува работата на сигналните уреди: светлосни и звучни уреди (ротациони светла итн.);</li> <li>– го проверува работењето на опремата за комуникација;</li> <li>– ги прегледува подвижните пневматиците или гасениците на автодигалката;</li> <li>– ги прегледува подвижните механизми од стабилизаторите на автодигалката;</li> <li>– ги прегледува челичните сајли и намотките;</li> <li>– ги прегледува куките и висечката опрема (ленти, приврзувачи, краци, итн.)</li> <li>– ја подготвува автодигалката за преместување;</li> <li>– ја отсидрува автодигалката и го поставува подвижниот крак во правилна положба;</li> <li>– ги прегледува, подесува и ги фиксира стабилизаторите на дигалката;</li> <li>– го ограничува вртењето на вртливата платформа (супорт) на дигалката;</li> <li>– ја проверува работата на погонските компоненти;</li> <li>– ја поставува автодигалката односно подвозјето на автодигалката во хоризонтално и безбедно лежиште;</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– ја стабилизира автодигалката со стабилизаторите во зависност од положбата на местото на манипулација, утовар - растовар;</li> <li>– ги знае техничките карактеристики на одделните видови автодигалки и дијаграмите (носивост, должина на крак, агол...);</li> <li>– ги применува упатствата за одржување на автодигалките;</li> <li>– ги знае основните принципи на хидрауликата на работните машини;</li> <li>– ја знае постапката на подготовка на хидрауличните течности;</li> <li>– ги знае карактеристиките на работата на пумпите и вентилите;</li> <li>– препознава, локализира и поправа дефекти;</li> <li>– ги знае постапките за брза поправка;</li> <li>– ги познава електронските управувачи–електричните уреди;</li> </ul>
	<p>Избира и преместува соодветни средства за пренос на товар Управува со автодигалка</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– избира работна опрема за претовар и други приклучни средства за пренос на товар (траверзи, платформи, узенгии, синџири, јажиња ;</li> <li>– врши преместување на краток (врти, подесува, извлекува - издолжува, повлекува-скратува карак,променува агол);</li> <li>– преместува и подесува должина и агол на телескопски крак според дијаграмот за носивост на автодигалката;</li> <li>– преместува и подесува должина и агол на решеткаст крак според дијаграмот за носивост на автодигалката;</li> <li>– избира висечки јажиња (ленти);</li> <li>– ја оценува соодветноста на средствата за пренос на товар;</li> <li>– ги знае основите на прикачување (обесување) на товар;</li> <li>– ги знае основите на опфаќање на товар;</li> <li>– ги знае правилата за безбедно подигнување, пренесување и спуштање на товарот;</li> <li>– ја познава опремата за прикачување;</li> <li>– ги знае податоци за тежината на товарот и носивоста на јажињата, синџирите, узенгиите;</li> <li>– го следи прикачувањето и затегнувањето на товарот;</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– го следи уредот за спуштање на кракот;</li> <li>– го следи уредот за промена на агол на кракот;</li> <li>– го следи вртењето на кракот во зависност од положбата на местото на утовар-растовар на товарот;</li> <li>– го крева, влече, смирува, врти и следи товарот при преместувањето односно преносот;</li> <li>– ги утврдува причините и презема мерки при преоптоварување на автодигалките;</li> <li>– ги следи активностите на местото на работа (безбедно оставање на товарот) при спуштање на товарот;</li> <li>– ги следи сигналите на сигналистот (рачни сигнали, сигнали преку соодветна комуникациска опрема) во случаите кога нема прегледност над товарот;</li> <li>– внимава на евентуално оштетување на товарот при прикачувањето, преносот и оставањето на товарот;</li> <li>– го следи извлекувањето на висечките јажиња (ленти) под товарот;</li> <li>– ја поставува автодигалката во првобитната положба при завршување со работата;</li> <li>– ја познава технологијата на работа со различни автодигалки ( со телескоп, сорешеткаст крак, со платформа, корпа);</li> <li>– ги знае основите и прописите на транспорт по сообраќајници;</li> <li>– ја препознава соодветноста на опремата за претоварање на одделен вид товар;</li> <li>– ги познава правилните прилагодувања на опремата според видот на товар.</li> </ul>
	<p>Управува со автодигалки со телескопски, решеткасти или кутиести крак (рака)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– располага со податоци за носивоста и тежината на товарот;</li> <li>– се придржува на барањата за прикачувањето и затегнувањето на товарот, балансирање на товарот);</li> <li>– го крева, смирува и следи товарот при преместувањето одн. преносот;</li> <li>– го почитува дијаграмот на носивост , должина и агол на телескопскиот или решеткастиот крак според растојанието одн. според работното поле на кракот;</li> <li>– ракува со звездастиот супорт и варијабилниот состав на кракот (долѓина, агол);</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– постојано ги следи активностите на местото на работа;</li> <li>– ги следи и користи комуникациските и сигналните уреди (рачни сигнали, светлосни сигнали и звучни сигнали);</li> <li>– ги утврдува причините и презема мерки при преоптоварување</li> <li>– ги почитува упатствата за работа заради влијанијата врз околината и карактеристиките на самиот товар (спуштање на товарот од соодветна висина);</li> <li>– при прикачувањето, преносот и оставањето на товарот внимава на евентуално оштетување на товарот и на безбедноста на објектите и луѓето во работната средина.</li> <li>– ја испушта телескопскиот крак, решеткастиот крак (раката) според бараната позиција (должина, агол товар) според дијаграмот за оптоварување;</li> </ul>
	<p>Управува со автодигалки со корпа, платформа за работа на висина, подигнување на контејнери и приколица за подигнување на возила (пајак),</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– располага со податоци за носивоста на дигалката со корпа - платформата;</li> <li>– го следи движењето на кракот и корпата (заради рамномерно оптеретување и балансирање со товарот);</li> <li>– ја подигнува, врти, смирува, подесува положба и ја следи корпата – платформата при преместувањето одн. подесување;</li> <li>– го почитува дијаграмот на носивост , должина и агол на кракот според растојанието одн. според работното поле на кракот;</li> <li>– ракува со погоните - варијабилниот состав за работа со корпата;</li> <li>– ги следи и користи комуникациските и сигналните уреди (рачни сигнали, светлосни сигнали и звучни сигнали);</li> <li>– ги утврдува последиците и причините за евентуално преоптоварување на корпата;</li> <li>– ги почитува упатствата за работа заради безбедност при работа и се придржува на упатствата и карактеристиките на корпата (спуштање на корпата, стабилизирање, подесување до соодветна висина);</li> <li>– при прикачувањето, преносот и спуштањето на корпата внимава на евентуално оштетување и на безбедноста на објектите и луѓето во работната средина;</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– ракува со авто дигалка со корпа- платформа на електричен погон;</li> <li>– ракува со автодигалка со платформа – ножичеста жаба, со електричен систем за подигнување;</li> <li>– ракува со приколица со корпа со хидрауличен уред за подигнување на возила (пајак служба);</li> <li>– ракува со приколица со механизам за подигнување (пајак), ножичеста жаба за комунален отпад;</li> <li>– се придржува на упатствата дадени од производителот за безбедна работа со дигалката;</li> <li>– ракува со корпа за работи во електродистрибуција;</li> <li>– ракува со електроизолирана корпа;</li> </ul>
<b>Административни работи</b>	Води техничка и деловна документација за автодигалките	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Ја познава соодветната техничка и деловна документација за автодигалките (матична и контролна книга);</li> <li>– води документација за преземање и предавање на автодигалката;</li> <li>– води дневник на работата на автодигалката (според прописите на корисникот);</li> <li>– ги документира евентуалните недостатоци, дефекти за време на работата, итн.;</li> <li>– ги знае видовите водење на одделни евиденции при работа со автодигалки;</li> <li>– пополнува деловната документација.</li> </ul>
<b>Обезбедување квалитет</b>	Го контролира квалитетот и квантитетот на работата согласно нормативите и другите прописи	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Дневно ја проверува извршената работа и во соработка со наредените ги споредува барањата кои произлегуваат од планираното време;</li> <li>– го проверува квалитетот на извршената работа во соработка со раководството на работното место и истовремено ги отстранува евентуалните неправилности;</li> <li>– економично ги употребува уредите, алатите, материјалите и енергијата;</li> <li>– работата ја врши согласно системите за квалитет;</li> <li>– го следи развојот на струката и се грижи за стручниот развој;</li> <li>– совесно и правилно ја врши работата, согласно технолошките постапки;</li> <li>– ги знае стандардите за квалитет и методите на контрола на квалитетот;</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– ги владее начините на дневна проверка на извршената работа и споредба на состојбата со планираното време ;</li> <li>– ги знае начините на проверка на квалитетот на извршената работа и отстранување дефекти;</li> <li>– ги познава начините на оптимално користење на машините, уредите, материјалите и енергијата;</li> <li>– ги познава системите за квалитет од областа на својата работа.</li> </ul>
<b>Одржување и поправки</b>	Тековно ја одржува автодигалката и опремата	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Врши полесни сервисни работи на автодигалката според упатствата на производителот;</li> <li>– се грижи за техничката состојба на работните средства и недостатоците им ги соопштува на раководителите;</li> <li>– ја известува службата за одржување и соработува при отстранување на дефекти;</li> <li>– ги знае основите на превентивното одржување на автодигалките;</li> <li>– ги знае основите на одржување на машините, како и на конструкциските и составните делови на автодигалките;</li> <li>– ги знае најчестите причини за дефектите и оштетувањата на автодигалките;</li> <li>– ги препознава и локализира дефектите.</li> <li>– ги евидентира поправките и дефектите според пропишаната документација</li> </ul>
<b>Комуникација</b>	Комуницира со раководството и со соработниците	<ul style="list-style-type: none"> <li>– користи комуникациски и сигнални уреди (рачни сигнали, светлосни и звучни сигнали)</li> <li>– редовно комуницира со сигналистот и раководителот во процесот на претоварање (употреба на сигнални уреди, радио станици, рачна сигнализација);</li> <li>– известува во случај на штетна активност;</li> <li>– го известува раководителот на службата за транспорт за евентуални дефекти на автодигалката;</li> <li>– дневно го известува наредениот согласно неговите упатства;</li> <li>– ги владее постапките на комуникација со другите учесници во технолошкиот процес;</li> <li>– ги знае постапките во случај на штетна активност;</li> <li>– ги знае начините на известување на раководителот за состојбата на работните средства;</li> </ul>



<b>Заштита на работната и животната средина</b>	Ја заштитува работната и животната средина од материјалите кои ги транспортира	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Користи лични заштитни средства и опрема;</li> <li>– работите ги изведува согласно прописите за заштита и здравје при работа;</li> <li>– ги почитува мерките за безбедност и здравје при работа, противпожарна заштита и заштита на околината;</li> <li>– известува за грешките односно за неправилностите при работата, поради кои би можела да настане материјална или друга штета;</li> <li>– со опасните материји постапува така, што не ја оптоварува околината;</li> <li>– се грижи за сортирање на отпадот и отпадната амбалажа;</li> <li>– ги знае важечките прописи со кои се уредуваат општите мерки и нормативи за заштита при работа со автодигалки;</li> <li>– ги знае постапките за одржување на уредноста на автодигалките и на целото работно место;</li> </ul>
---	--	--

## **5. Датум, носител и состав на работната група за изработка на Стандардот на занимање**

**5.1. Датум на изработка:** декември, 2013 година

**5.2. Институција – носител на изработката:** Центар за стручно образование и обука - Скопје

**5.3. Состав на работната група:**

1. М-р Ридван Зекири, дипл. маш. инж., советник за машинска струка, Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. Азра Тутиќ, дипл. сооб. инж., советник за собраќајна струка, Центар за стручно образование и обука - Скопје
3. М-р Благој Трајков, дипл. маш. инж., наставник, СОТУ „Ѓорѓи Наумов“ Битола
4. Крстевски Миле, дипл. електро инж. Сопственик на ДОО сервис далеководи и сервис кран

## **6. Надлежна институција за донесување на Стандардот на занимање**

Стандардот на занимање **Ракувач на автодигалка** го донесе Министерството за труд и социјална политика со решение бр. 08 – 4720/26 од 11. 05. 2015 година.